

ББК 86

Мал 18

Маліноўскі Яўген

Парусія: псіхалогія прысутнасці. — Баранавічы : Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, 2007. — 260 с., іл.

ББК 86

© Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны” 2007
© Фармленне Уладзімір Гундар

Прыісцьці да ўсёй веры

Прэмова

Шаноўнае спадарства! Вы трымаеце ў руках кнігу баранавіцкага грэка-каталіцкага святара айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці”. Артыкулы з гэтай кнігі ў апошні час друкаваліся на старонках мясцовай газеты “Тэх-рэлігія” і мелі вялікі водгук у грамадстве. Сябры і прыхільнікі ўніяцкай парафіі вырашылі сабраць ў адзінае зборнік, каго напісанае настаяцелем баранавіцкага прыходу св. Миколая і Мятода Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы, надрукаваць суцэльнай кнігай.

У мінулым стагоддзі ўніяцкі святар Леў Гарошка, які ў гады Другой сусветнай вайны кіраваў у Баранавічах медычнай школай, напісаў кнігу “Навука і рэлігія”. Аўтар абвяргаў савецкія тэзісы аб шкоднасці рэлігіі, нясумяшчальнасці веры ў Бога і навукі, пераканаўча даказаў, што найбольшыя вучоныя ў аграмаднай большасці былі веруючымі людзьмі. Традыцыі архімандрыта Льва Гарошкі жывуць і працягваюцца сённяшнімі ягонымі пасьцежнікамі.

Кніга айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці” – гэта першы вопыт псіхалогічнага абагульнення рэлігійнай і палітычнай практыкі. Хацеў бы адзначыць, што гэтую тэму сучасныя навукоўцы і святары дэліканта абыходзяць, “пераканаўча” спасылваючыся, што сапраўдная рэлігія па-за палітыкай. Пэўна яно так і ёсць у дэмакратычным грамадстве, але не ў нас. Трэба прызнаць мужнасць уніяцкага святара, які ў сваіх разважаньнях пра Бога і існасць спалучае рэлігію і палітыку, псіхалогію і мастацтва. Праўда, айца Яўгена цікавіць не столькі сама палітыка, як правая свабода. І калі палітыка перашкаджае свабодзе, то трэба аб гэтым смела казаць. Але на такі крок сёння здольны не кожны чалавек.

Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае было прававой дзяржавай, у якой панавала воля і талерантнасць. Прыгонныя сяляне і стараверы сотнямі тысячаў беглі сюды з Расеі ад дэспатызму. Пераследаваныя на радзіме ардынс-

П.17. Выбары	78
П.18. Палітыка	81
П.19. Жэрабя кінута	85
П.20. Пост	88
П.21. Пасха	91
П.22. духоўнасць	93
П.23. Хараство	96
П.24. Быць	99
П.25. Тройца	102
П.26. Слава	105
П.27. Храм	108
П.28. Лішак	111
П.29. “Не хочу иметь ребенка...”	116
П.30. Радаснае ганенне	117
П.31. Вавілонская вежа тэлерэчаіснасці	123
П.32. Час асабістай прысутнасці	127
П.33. Выбранасць	131
П.34. Ад сектанцтва да еднасці	134
III	
ЭКЗИСТЭНЦЫЯЛЬНАСЦЬ	137
III.1. Успенне	138
III.2. Агэалагічная перспектыва ўзросту	142
III.3. Тэапсіхалагічная канфесійнасць асобы	150
III.4. Сямейная тэалеза экумены	153
III.5. Прафесія маці	156
III.6. Прафесія айцец	160
III.7. Сямейная парусія: “Сем хлябоў і дзве рыбы”	164
III.8. Вяртанне да сябе	169
III.9. Інтэралог	172
III.10. У сям’і не без нарцыса	176

III.11. Любоў не раздражняецца	180
III.12. Ружанец у псіхічным развіццці	183
III.13. “Лебядзінае паляванне”	188
III.14. Містыка	189
III.15. Алтарна-педагагічны разважэнні	192
III.16. Педагагічныя прынцыпы асабістай свабоды	196
IV	
ІНТЭРАЛАГІЯ	203
IV.1. Псіхалагічны сэнс Евангелля	204
IV.2. Час казання	206
IV.3. Вызваленне спаралізаванага	208
IV.4. “Хай будуць усе адно”	210
IV.5. Суд Божы	215
IV.6. Цуд Божы	218
IV.7. Навігацыя	221
IV.8. Экзарцызм, альбо выгнанне дэманаў	224
IV.9. Перамяненне Гасподняе	226
IV.10. Pietas – Шанаванне	228
IV.11. Не судзі	230
IV.12. Багацце ад Бога	232
IV.13. “Камень, адкінуты будаўнікамі”	234
IV.14. Падвышэнне Пачэснага і Жыццядайнага Крыжа	236
IV.15. Казанне на свята Андрэя Першапакліканага	240
IV.16. Шлюбная вячэра	243
IV.17. Старое віно і новая ахвяра	245
POST-PARTOR* – СПАДКАЕМЦА	249
ГЛАСАРЫЙ	251
ЛІТАРАТУРА	253

ПСИХІЯТИЧНА ПРОПОВІДЬ

"Чоловік – психологічна мера Бога"

Я.Л. Каламінські

IV

IV.1. Псіхалагічны сэнс Евангелля

Жанр псіхалагічнай пропаведзі быў падрыхтаваны Я.Л. Каламінскім з намерам надаць навуковаму маналогу жыццёвую дыялагічнасць. Накіраванасць на фарміраванне ў вучня псіхалагічнай культуры, як формы міжасобасных зносін, не перагружаная цытатамі, але выцякаючая з самога псіхалагічнага доведу, служыць адукацыйнай мэце ў розных сферах грамадскай свядомасці: навуцы, мастацтве, рэлігіі, праве, сям'і. Адрозненне псіхалагічнай пропаведзі ад рэлігійнай у генетычнай спадчыноўнасці мовы, ідэнтычнай асобе слухача, абазнанага ў слове спрадвечным, з якім, паводле аўтара, "хочацца падзяліцца" [21, с. 21]. "Такі моўна-лагічны давер мае на ўвазе існаванне ў канфесійных зносінах феномена "культурна-псіхалагічнай адноснасці" – корпуса культурна-навуковых паняццяў і ўяўленняў, "пасродкам якіх асоба здзейсняе зносіны з іншай асобай" [21, с. 20]. Паводле класіфікацыі Я.Л. Каламінскага, псіхалагічная пропаведзь – гэта навукова-публіцыстычны жанр, які мае свае стылёвыя і змястоўныя асаблівасці. За мяжой вуснага выступлення застаецца навуковы апарат, але навуковая схема працы і прадукцыю вызначання, адэкватную праўдзівым эмпірычным фактам, што працягваюць на дасягненне "ісціны, вылучаючы ад змлі" [18, 84, 11].

Пры гэтым улік індывідуальных асаблівасцей слухачоў патрабуе ад прапаведніка вызначэння адносінаў да свету і грамадства праз "родную мову – як не проста тэхнічнага сродку, але менавіта культурна-псіхалагічнай адноснасці" [21, с. 20]. Падобны генезіс з'яўляецца часта застаецца несвядомым у розных канфесійных аб'ектах, што не патрабуюць увагі да роднай мовы. З'яўляючыся генетычнай спадчынай не толькі ў сувязі з чаканымі роду, але і з індывідуальнымі рысамі як схільнасці да гэтай ці іншай мовы, яе культура ўключае ў сябе вызначаныя дэталі вымаўлення. Прыкметна даследчыкамі, што схільнасць да мяккага "дз", цвёрдае "ч" беларусаў патрабуе адэкватнага ўвасаблення ў культуры мовы як нацыянальна-псіхалагічнай адноснасці слова.

Асоба беларуса, якая на працягу стагоддзяў была ўціснута рэпрэсіўнай мараллю імперыі з яе насмешкамі над яго лінгвістычнымі асаблівасцямі, урэшце мае плён годнасці праз сінтэз слова і мовы. Імперскі патэрналізм перамагаецца ката-

літасцю Alma mater, якая ў строгай любові і паслядоўнай турбоце аб кожнай нацыі здзяйсняе бласлаўны філагенез народа Божага: "што дагледзеў Ён і акорнасьць пабоў сваёй; бо ад гэтага шчаснай будучы называць імя сваё роду" [Лк 1, 48].

Мацярыцкая школа моўна-псіхалагічнай культуры як выніку псіхалітэтычнага кенозісу, г.зн. пакуты спусташэння слова з яго пераахожнай парусай, альбо моўнай прысутнасцю логасу ў адраджанай зьяржаве. У гэтым кенозісе місіянер праз пераахожні аб'ектаў некалі адкінутай, але з цягам развіцця цывілізацыі адраджанай мовай, суадносна вызначэнню: "Не Мой народ і яву Маім народам" [Рым 9, 25].

Місіянерскае служэнне патрабуе "псіхалагічнай культуры", якая рашуча выходзіць за межы рэлігійнай маралі. Але паколькі культура з'яўляецца рэіфікаваным, з аднаго боку, пяшчотна-далікатным, а з другога боку, дастаткова жорсткім, матэрыяльным аб'ектам дыскурсу, дык такі штодзённая размыты, дзействычны тэрмін, як "духовная культура" не задавальняе псіхалага, што інтэгруе канты і канцэнтруе цэнтр сваёй навукі персаніфікацыяй логасу ў яе метадалогіі. Зафіксаваны шматлікімі навукоўцамі, сярод іх Н. Бярдзевым, гетэрастасіс "культуры як вечнай няўдачы жыцця" можа мець вырашэнне ў культуры псіхалагічнай як вечнай удачы душы, што аб'ектывуе свае схільнасці, надае ім мастацкі вобраз і духоўны кшталт асабістага жыцця. Праўда, пры адпаведнай сублімацыі, пакутуюць натуральныя патрэбы мастака. Але патрэба ў слове як патрэба ў ішчасці – узмоцненая сфера духу, не абмежаваная аб'ектамі культуры.

Тым не менш, бязмежнае Евангелле патрабуе сваёй культурнай фармацыі, перадусім у гамілетыцы (з грэчаскай мовы – зносіны з людзьмі), што дакладна высвятляе псіхалагічныя задачы керыгмы (з грэчаскай мовы – пропаведзь) ў сатэрыялагічнай мэтагоднасці. Такая пропаведзь значна пашырае змест Евангельскай парадыгмы за кошт навукова-мастацкага і генетычна-прававага дыскурсу. Выяўленае ў схеме experimentum crucis (Фр. Бэкан), крыжовае сячэнне надзяляе рэлігійны канатэгу асабістай інтэнцыяльнасцю, згодна якой, паводле О. Розеншток-Хюсі, "мова заканчвае Тварэнне, яна апасродкуе адкрыццё, яна пачынае Збавенне" [44, с 102].